

közöttük él. Van mindegyik füzetnek, kisebb cikkeknek szánt bő rovata s azonkívül állandó szemlében kíséri figyelemmel a jelentékenyebb államok tanügyeit. Becses a folyóirat könyvismertető és könyvfelsoroló rovata. A 3-dik füzet áprilisban jelenik meg.

DR. SCHACK B.

VEGYESEK.

— A vegyes ajkú vidékek gymnasiumaiban a növendékeknek többé-kevésbé hiányos jártassága a magyar tannyelvben rendkívül megnehezíti, sok esetben jóformán lehetetlenné teszi a tanítást, főleg az I. és II. osztályban. E súlyos akadály teljes elhárítása csupán előkészítő osztályok föllállításától várható, és a hol a tanügyi kormány addigelé ily osztályt létesített, a tanítás menete és eredménye az I. és II. osztályban mindenütt tetemesen javult. Egy másik nagy nehézség, mely a kérdéses iskolákban többszörösen érezhető, a megfelelő tankönyvek hiánya, illetőleg a meglévő iskolakönyvek hasznavehetetlensége. Ez iskolák szükségleteinek sehogysem felelnek meg első sorban a rendelkezésre álló magyar nyelvtanok és olvasókönyvek, mivel a magyar nyelv teljes ismeretét teszik föl és e szempontból tárgyalják (rendkívül részletesen és elvontan) a nyelvtant és állítják össze a (nyelv és stil tekintetében igen nehéz) olvasmányokat; de a földrajzi tankönyvek sem, melyek rendszerint túlságosan nagy anyagot ölelnek föl és ezt az anyagot rengeteg műszóval, igen nehézkes előadással tárgyalják. Első sorban e tankönyvek ügyében volt f. é. márczius 7-én a vallás- és közoktatásügyi minisztériumban szűkebb körű értekezlet, melyben Klamarik János miniszteri tanácsos elnöklete alatt Cherven Flóris, Fináczy Ernő, Heinrich Gusztáv, Hoffmann József miniszt. titkár, Jancsó Benedek, Riedl Frigyes és Simonyi Zsigmond vettek részt. A bizottság egyhangúlag kívánatosnak, sőt szükségesnek mondta, hogy a vegyes ajkú vidékeken lévő gymnasiumok alsó osztályai számára mindenek előtt magyar nyelvkönyv és földrajzi tankönyv készüljön, melyek a tanterv megszabta, de a leglényegesebb dolgokra szorított anyagot könnyű és egyszerű nyelven, módszeres földolgozásban tartalmazzák. Különösen fontos, hogy a magyar nyelvkönyv magában foglalja, mint szerves egészet, a nyelvtant, a gyakorló- és olvasókönyvet, és hogy ennek anyaga úgy legyen földolgozva, hogy a tanuló lehető gazdag (az osztály egyéb tananyagára is kiterjedő) szókincset, kellő tájékozottságot a nyelv alakjaiban, és lehető gyakorlottságot a nyelvnek szó- és írásbeli alkalmazásában szerezhesen, — természetesen a tanterv követelte tartalmi szempontnak eshetőleg megszorításával, de minden esetre föláldozása nélkül. A földrajzi

tankönyvben kerülendő volna minden nélkülözhető anyag, de különösen a nálunk dívó rendkívül elvont tárgyalás és a műszóknak túlzó halmozása. Kevés anyag, csak a legfontosabb földrajzi terminusok, vonzó előadás volnának e tankönyv kidolgozásánál a főszempontok. Mind a két könyvnél a népiskolák számára írt rokon tárgyú és irányú tankönyvek szolgálhatnának mintául, melyek közül többen pædagogiai tekintetben jóval sikerültebbek, mint a gymnasiumok számára készült legtöbb tankönyv, mely, ha módszeres iparkodik is lenni, mégis túlságosan érvényre juttatja a szaktudományi szempontot.

— A testi nevelés egyes, napirenden levő kérdéseivel foglalkozik dr. Berzeviczy Albertnak a Nemzeti Tornaegylet ez évi közgyűlésén mondott elnöki megnyitó beszéde. A beszédből átveszszük a következő részleteket:

„Nem lehet tagadni, hogy a mily mértékben terjed a testi nevelés fontosságának felismerése az iskolai téren, a mily mértékben terjed a testedzés és testgyakorlat jelentőségének helyes megítélése közegészségügyi és társadalmi szempontból: oly mértékben van maga a tornázás is a kiszélesedő feladatkör és a változott szempontok követelte reformok szükségességének alávetve.

A szerekekkel való tornázás kezd némileg háttérbe szorulni a test természetes mozgásaiban való gyakorlás és edzés növekvő jelentősége elől és az egészen sohasem nélkülözhető iskolaszerű tornázással szükségkép együttjáró merevség és megkötöttség ellensúlyául követeli jogait a szabadság, az önelhatározás, az akaratérvényesülés a testgyakorlat téren is, főleg a testedző játékok alakjában.

Egyéni nézetem szerint közeledünk ahhoz az időhöz, a melyben a tornázás, az athletika, a testedző-sport fogalmai nem fognak többé ellenségesen állani egymással szemben, hanem mindenik megtisztulván a maga túlhajtásaitól és kinövéseitől, mind együtt a testi nevelés, testedzés, és testi erő-konzerválás egy oly észszerű rendszerét fogják alkotni, a mely a huszadik század emberének meg fogja adni azt a physikai erőt és kitartást, azt a ruganyosságot és frissiséget, mely nélkül a szellemi téren reá háruló óriási feladatokkal is képtelen volna megbirkózni s a mely nélkül nemünk testi degenerálása elkerülhetetlenné válnék.

Egyesületünk bölcs előrelátással és tapintattal már eddig is sietett működési körébe fölvenni oly elemeket, a melyeket a józan, a nevelő irányú testgyakorlattal összeegyeztethetőknek tart s a melyek az ellentétes irányok közeledését képviselik. Mind nagyobb súlyt fektetünk a vívásra, meghonosítottuk körünkben a labdázást, a tennist, rendezünk kirándulásokat, foglalkozunk a birkózás versenyszabályaival és kezdeményeztük a mozgalmat Magyarország részvételére az ez idén először megtartandó nemzetközi olympiai játékokban. Mindez, azt hiszem, eléggé

mutatja, hogy nem akarunk mereven a régi, megszokott keretek és formák közt maradni, de szívesen karoljuk fel az újat is, ha az a valóban nevelő és nemesítő testgyakorlat céljával összeegyeztethető.

Ezen az úton fogunk, azt hiszem, tovább is haladni, egyoldalúságtól menten munkálva az ellentétek kiegyenlítését s a cél megközelítését. E mellett meg akarjuk, s remélem, meg is fogjuk tartani befolyásunkat az iskolai testi nevelés ügyére, mely szintén az újabb eszmék és irányok behatása alatt vett nagy lendületet. Véleményem szerint megnyugtatónkra szolgálhat az is, hogy a mi e tekintetben az iskolai téren nálunk újabban történik, az nem csak külföldi példák utánzása, az visszatérés a legsajátabb hazai tradícióinkhoz, tehát teljesen nemzeti jellegű reform. A testi nevelés követelményeinek elhanyagolása az iskolában nálunk abba az időbe esik, a mikor egész iskolaügyünk idegen befolyás, idegen rendszer hatása alatt állott; régebben, patriarchális és önkéntes formában bár, az ifjúsági testedző játékok nagyon divatosak és kedveltek voltak nálunk az iskolában, és hogy ez nem volt véletlenség, hogy e szokás nem az iskola talaján kívül csirázott ki, hogy ezek az ifjúsági játékok a régebben hazai iskolai életünkben uralkodott pædagogiai felfogás szüleményei voltak, vagy legalább annak támogatásában részesültek, azt igazolja a két Ratio Educationis, a mely hazai iskolaügyünknek 1777-től, illetőleg e század elejétől egész a jelen század közepéig codex volt. Azt hinnők, hogy a legmodernebb pædagogiai nézetek szólalnak meg, ha az első Ratio Educationisnak «*De cura valetudinis studiosæ juventuti adhibenda*» című fejezetét olvassuk. Miután az előző fejezet megállapította, hogy az állampolgárnak, ha akarják, hogy a haza hasznát vehesse, először is erőteljes és izmos testalkatúnak kell lennie, az idézett fejezetben el van mondva, hogy e cél elérésére mitől kell megővni és mire kell szoktatni az ifjakat, mit kell tenni «a test erősítésére és a maga erejében való megtartására». Gondosan soroltatnak itt elő a tilalmak, a melyek minden az ifjúság testépségét és egészségét veszélyeztető kihágásra, mulatságra vagy vállalkozásra ki vannak terjesztve s a melyek sorozata a jelenkor felfogása szempontjából csak annyiban kifogásolható, a mennyiben a jégen való csuszkalás is tiltva van. Következnek azután a játékok, mint a testi nevelés eszközei, és itt a következő rendkívül figyelemreméltó elvet olvassuk: «Az ifjakat nem szabad úgy nevelni, mint a plántákat, a melyek üvegházban születvén, hamar hervadásnak indulnak és elhalnak; az államnak olyan polgárookra van szüksége, a kik bármily terhet vállalkra vehetnek, a kik keblöket kitárhadják bármely évszak vagy időjárás kellemetlenségeinek s a kiket el nem éktelenít a satnyaság és elpuhultság (*enervata mollisque natura*!). Ezért meg kell engedni, úgymond, hogy az ifjak szűnőráikat az év bármely szakában a szabadban töltsék, társas összejöveleik alkalmával

maguk gondolják ki üdülésök módjait, szóval, hogy játékokra egyesüljenek; de ezek a játékok ne legyenek olyanok, a melyeket ülve lehet folytatni, hanem olyanok, a melyek a test tagjainak gyakorlatával járnak s a melyek a szerint, a mint a lábakat vagy a karokat foglalkoztatják kiváltképen, kétfelé osztandók; az előbbieket — vagyis a lábbal végzendők — olyanok legyenek, a melyek a közepszerűnél nagyobb ügyességre képesítsenek a járásban, futásban, a magasba és távolba ugrásban, az utóbbiak — a karokra tartozók — a Ratio Educationis szerint olyan gyakorlatok legyenek, a melyek főleg súlyoknak fölemeléséből, hordozásból, elvetéséből vagy valamely célpontra dobásából állanak s a melyeknek minden esetben a korhoz és az erőhöz kell alkalmazkodniok.*

Azt hiszem, e néhány idézet eléggé mutatja, hogy hazánkban már az 1777-iki Ratio Educationis mily helyesen jelölte meg a testi nevelés és iskolai testgyakorlat irányelveit, és valóban szinte csodálkozhatunk fölötte, hogy az e tárgyban újabban kibocsátott kormányrendeletekre szükség lehetett, — pedig tényleg szükség volt rájuk, — ha olvassuk tovább a Ratióban azokat a rendelkezéseket, a melyek a városoknak kötelességükké teszik, hogy nyilvános játszóhelyekről gondoskodjanak a tanuló ifjuság számára.

Tehát, t. közgyűlés, *hazai, történeti* nyomokon indulunk csak tovább, ha a tanuló ifjuság testi nevelésének újabb reformjához mi is saját hatáskörünkben hozzájárulunk s ha a helyes reform-eszméknek társadalmi téren való terjesztésére törekszünk.»

— «A class. philologia egyetemeinken és gymnasiumainkon» című dékáni beszédet tartott *Pecz Vilmos* volt kolozsvári (jelenleg budapesti) egyetemi tanár, a kolozsvári egyetem mult tanévének évzáró ünnepén. A figyelemre méltó elmefuttatás első része a nálunk meglehetősen elterjedt hibás felfogással szemben a class. philologiai tudomány mivoltának megmagyarázásával foglalkozik, s aztán utalván arra a mostoha helyzetre, melyben ez a tudomány nemcsak középiskoláinkban, hanem két egyetemünkön is sínylődik, kíváncsnak jelzi: 1. az egyetemi szak-tanárok számának szaporítását (még pedig kettő, illetőleg három helyett legalább *hatra*); 2. a közép- és újkori görög és latin nyelv és irodalom felvételét a classica-philologia keretébe, s a tanári vizsgálatok olyatén kiegészítését, hogy a jelöltektől a közép és új-görög nyelvnek és irodalomnak vázlatos ismerete, nemkülönben az új-görög nyelven való fogalmazás és beszéd bizonyos fokú tudása is megköveteltessék;* 3. a gymnasiumban kivált a mondattannak *olvas-*

* Azt hisszük, e követelés az új-görög nyelv és irodalom jelentőségének túlbecsüléséből származik. Az is megfontolandó kérdés marad továbbra

mányon alapuló tanítását; 4. az egyetemen is, a gymnasiumban is az ú. n. erasmusi kiejtés helyett a Reuchlin-féle (v. új-görög) kiejtés felvételét. Ezeken a tételeken kívül még több megfontolandó észrevételt olvashatni a beszédben. Így megrójjá az előadó a nálunk megörögzött szokást, hogy a classica-philologia egyes disciplinái a bölcsészeti karhoz tartozó tudományok csoportosításában rendszeren különválasztva, egymástól elszakítva szerepelnek. Utal továbbá egyetemeink azon specziális feladatára, hogy csekély számuk mellett mégis nemcsak a tudós-, hanem a tanárképzés is úgyszólván kizárólag őket terheli, s kifejti ennek a körülménynek meg a tanító erők csekély számának áldatlan befolyását az előadások tudományos színvonalára. Ha még a gymnasium-adta készültség hiányosságát is számításba vesszük, átlátható, úgymond, hogy a classica-philologia egyetemi tanárainak gyakran egy egész négy éves cycluson át folyvást csak encyclopædicus előadásokat kell tartaniok, s rá sem érnek arra, hogy tanítványaikat a tudományos problémák és kutatás módszereinek mélyebbre ható ismeretébe bevezessék. A görögóptiló tanfolyamot, melyet úgyszólván az egész iskolaügyi közvélemény kárhoztat, ő is erősen elítéli s a (bifurcatiós) egységes középiskola hívének vallja magát. A görög nyelvtanítás sokat hánytorgatott sikertelenségének főokát abban az idegenkedésben látja, melyet kivált épen a nagy közönség és maguk a szülők erősítenek meg a tanulóknban. Az előadást azoknak a lendületes szavaknak idézése zárja be, melyekkel Gardner Hall egyet. tanár védelmezte a görög culturát a chicagói világkiállítás alkalmával tartott congressuson. (—y)

— A II. Országos és Egyetemes Tanügyi Kongresszus érdekében a tisztikar az egyházi hatóságokhoz terjedelmes Felhívást és Kérelmet intézett. A körirat ismerteti a kongresszus célját, szervezetét, munkatervét, anyagi eszközeit s kéri az illető egyházi hatóságok erkölcsi és anyagi támogatását. A lelkes hangú körlevél többek közt ezeket mondja: «Az ezeréves mult emlékeitől megérintve, lelkünk a jövő képét keresi. A új ezredév küszöbén, midőn minden hazafi vágya a jövő dicsőségének fölépítésére irányul, midőn mindenki terveket sző egy újabb ezerévi jólét előkészítésére, kik tehetnék ezt erősebb okkal és több joggal, mint a nemzet nevelői? Reájuk van bízva a jövő nemzedék szellemi és erkölcsi erőinek fejlesztése, és a nemzet ereje polgárainak szellemi és erkölcsi erejében áll. Keresni és fölismerni azon erőket, melyek a mult

is, hogy nem épen sürgős gyakorlati érdekek kedvéért belemenjen-e az iskola abba az anachronismusba, melylyel az új-görög kiejtésnek az ó-görög szövegre erőltetése járna.

Szerk.

dicsőségének tényezői voltak s azokat ápolni és fejleszteni; leküzdeni azokat, melyek a mult csapásait idézték elő és elültetni azokat, melyekből a jövő dicsősége sarjadzhatik ki: ezek ama feladatok, melyek a nemzeti nevelés minden tényezőjének közös gondját képezik. Ezek ama feladatok, a melyeknek ápolása végighuzódik a nevelésen a gagyogó gyermekkortól az érett ifjúkorig; a melyek a sokféle iskolát egy közös egészbe fűzik össze: a mely a nemzeti nevelés nagy organuma. Méltó e cél arra, hogy az iskolák munkásai, a kik rendesen iskolanemek, felekezetek, nyelvek szerint elkülönülve csoportosulnak, most a nemzet nagy ünnepén együtt keressék ama módokat, a melyek a nemzeti nevelés közös feladatainak megvalósításához, közelebb vihetnek; hogy közöljék egymással eszméiket és lelkesedésüket s ezáltal a közoktatás magasabb fellendülésének újabb erőforrást teremtsenek.»

A körlevél a következő kérelmeket intézi az illető egyházi főhatóságokhoz:

«1. Méltóztassék a kongresszust bizonyos, legalább 50—100 frtot kitevő összeggel közvetlenül segíyezni.

2. Méltóztassék a hatóságuk körébe tartozó tanárokat, tanítókat, kisdédóvokat s iskolalátogatókat, valamint a nevelés ügyei iránt érdeklődő polgárokat a kongresszusban való részvételre buzdítani.

3. Méltóztassék a hatóságuk alá tartozó szegény tanítóknak s nevelőknek a kongresszuson való megjelenést s részvételt némi anyagi támogatás nyújtása által lehetővé tenni.»

Kiemeljük még e következő szakaszt:

«Főtisztelendő Egyházi Hatóság! Az Iskola az Egyház leánya. A multban nemcsak a felnőttek erkölcsi vezetéséről, hanem a gyermekek és ifjak neveléséről is kizárólag az egyház gondoskodott. Ma már több tényező osztozik az iskolák gondozásában és a fentartásukra hozott áldozatokban, de hazánkban még mindig a legjelentékenyebb tényezők ebben az egyházak. Hogyan fog alakulni majd az egyházak és az iskola külső viszonya, ez a jövő bizonytalan kérdése. De kétségtelen az, hogy nem következhetik be olyan alakulás, mely az egyházak és iskolák céljainak lényegesen közös vonását: az erkölcsi tökéletesítésre való törekvést megszüntethetné. Ez a benső kapcsolat, mely fennállott a multban, fennáll jelenleg és fenn fog állani mindig, kell, hogy erős érdeklődést ébresztszen az egyházi élet minden tényezőjében az iskolai élet nyilvánulásai iránt. Ettől a szemponttól vezetve illő figyelmet, sőt elmulasztathatlan kötelességet vélünk teljesíteni, midőn emez országos, a közoktatás minden ágára és munkására kiterjedő mozgalmunkat a Főtisztelendő Egyházi Hatóságokkal már most megismertetjük, hozzájárulásukat és támogatásukat tisztelettel kérjük. A multak szép emlékei alapján erős a hitünk, hogy a Főtisztelendő Egyházi Hatóságok érdeklődése és támo-

gatása a II. Országos és Egyetemes Tanügyi Kongresszus iránt impozánsan fog megnyilatkozni s a tanügyi munkások eme gyűlése a közoktatás összes tényezői magasztos együttműködésének eredménye lesz, a miből hazánkra bizonyára a messze jövőbe kiható áldás fog fakadni.»

— Országos zenész-kongresszus. A Liszt Ferencz Zeneművész-kör kezdeményezésére 1896. év július havában, Budapesten országos zenész-kongresszus fog tartatni, még pedig az orsz. és egyetemes tanügyi kongresszus keretében. A szétküldött felhívás kiemeli, hogy a mikor a magyar társadalom összes tényezői tömörülnek, hogy vállvetve munkálkodjanak hazánk anyagi és szellemi felvirágoztatásán, Magyarország zenészeire nézve is előállott az a kötelesség, hogy mint a nemzeti kultúra kívül tényezői ne egyenkint, elszigetelve, hanem csoportosan, tömörülve jelenjenek meg a szellemi küzdőtéren.

A nevezett kör módot és alkalmat akar nyújtani Magyarországnak mindazon fiainak és leányainak, a kik a zeneművészettel akár hivatás-szerűen, akár pusztán kedvtelésből foglalkoznak, hogy egy eszme: a magyar zeneművészet felvirágoztatásának eszméje köré csoportosulva, közös tanácskozásban vitassák meg azokat a módokat és eszközöket, a melyek segítségével az eszme legbiztosabban juthat diadalra.

A Liszt Ferencz Zeneművész-kör tehát teljes bizalommal fordul Magyarország összes zenei testületeihez, zeneintézeteihez, zeneművészeihez és zenekedvelőihez azzal a kéréssel, hogy őt nagyjelentőségű vállalkozásában támogatni szíveskedjenek. Erre két mód van: az első az, hogy minél többen iratkozzanak be a kongresszus tagjaiul, (a kongresszus tagsági díja 2 frt, a melynek fejében az illető mindazokban az előnyökben és kezdeményekben részesül, a melyeket a kongresszus elnöksége a tagok számára ki fog eszközölni); a második pedig az, hogy minél számosabban akadjanak, a kik a zeneművészetet általában, különösen pedig a hazai zeneművészetet érdeklő kérdések fölvetésével, erre vonatkozó előadások tartásával, indítványok tételével stb. a kongresszus tárgyalásainak anyagot szolgáltatnak. A fölvetendő és megvitatandó kérdések lehetnek vagy szorosabb értelemben vett művészeti vagy zene-pedagógiai kérdések.

Felkéri tehát a nevezett kör mindazokat, a kik a magyar zeneművészet érdekeit szívükön viselik, hogy a zenész-kongresszus tagjaiul a 2 frt tagsági díj beküldése mellett Antalik Károly titkárnál a kör helyiségeiben (Andrássy-út 24. sz.) 1896. évi márczius 31-ig jelentkezni szíveskedjenek. Hasonlóképpen felkéri mindazokat, a kik a kongresszuson előadást kívánnak tartani, hogy az előadás szabatosan körülírt tárgyát az előadó nevének, állásának és lakásának pontos megjelölésével a fentebbi határnapig szintén a titkárnál jelentsék be. A felhívást az országos

zenész-kongresszus előkészítő bizottsága nevében: Szentirmay Elemér, biz. elnök és Antalik Károly, titkár irták alá.

— **Felvételi vizsgálat a tanítónő- és óvónő-képzőkben.** A marostordamegyei általános tanítótestület múlt évi decz. 4-én tartott közgyűlésén tárgyalta azt a sérelmesnek jelzett eljárást, hogy sem a tanítónő-, sem a az óvónő-képzőkbe nem veszik be felvételi vizsgálat nélkül a növendékeket még akkor sem, ha a felsőbb, vagy polgári leányiskola négy osztályát jeles vagy épen kitűnő eredménnyel végezték is. Ellenben «az összes jelentkező növendékeket felvételi vizsgára hívják, mely vizsga a növendékek számához képest, három-négy napig is eltart, s a szegény szülők, köztük sok tanító is, szintén ott kell, hogy költség keservesen szerzett pénzüket, várva a felvételek eredményét, a melynél — nem akarunk vádolni — igen sok esetben belejátszik a protectio. is. A felvételi vizsga helyén volt, nézetünk szerint akkor, mikor nem volt elegendő számú felsőbb- és polgári leányiskolánk, minek következtében a leánynövendékek nagy része a tanítónő-képzőbe való felvételre csak elemi iskolai végzettséggel jelentkeztek; most azonban nemcsak helyén kivülinek, de a létező polgári- és felsőbb leányiskolákkal szemben határozottan méltánytalannak tartjuk. Hiszen ezen eljárás, eltekintve attól, hogy egyenlő képzettségű emberek ítélkeznek egymás működése felett, s hogy a felvételi vizsgára az utazás és a vizsga ideje alatti tartózkodás a szülőkre költséges, még le is alazza a felsőbb és polgári leányiskolákat a polgári fiúiskolákkal szemben, honnan a növendékeket minden felvételi vizsga nélkül, csakis bizonyítványaik alapján, veszik fel a képzőkbe.» Ez okok alapján, elfogadta a közgyűlés azt az indítványt, hogy ezen ügyet magáévá teszi és felírt az országos tanítói bizottsághoz, hogy tegyen illetékes helyen lépéseket a tanítónői és óvóképzőknél szokásos felvételi vizsga megszüntetésére, s oly felvételi módok behozatalára, minők a fiúképzőknél is alkalmazásban vannak.

— **A Péterfy-emlék ügyében** a következő felhívást vettük Magyarországi tanítóegyesületeihez s tanítóikhoz:

«Péterfy Sándor, a tanítók nagy jótevője, a múlt évben állami polgáriszkolai tanítóképző tanári pályájától megvált s nyugalomba vonult.

Péterfy Sándor nevét a magyar tanítóság szívébe zárva hordja, mert ő is szívén viseli a tanítók ügyeit s bajait. Péterfy Sándort a magyar tanítók halála kíséri nyugalomába.

Péterfy Sándort a tanítók «atyjának» szokták nevezni, mert életének, munkásságának javát a tanítók özvegyei s árvái könnyei felszárításának, a nyomorban sanyalódó tanítótársaink szenvedései enyhítésének szentelte.

A tanítói köztevékenységben, az egyetemes gyűléseken mindig az ő nevét látjuk elől ragyogni, munkás vezető és szervező kezét ott, a hol csak a népoktatás s a tanítóság érdekeiről volt szó, fáradhatatlanul hatni s működni. Péterfy Sándort a tanítók tanítói, a tanítóképzők is meleg szeretettel és hálával övezik körül: benne tisztelik odaadással fáradozó vezéröket. Most, a mikor Péterfy Sándor életében nevezetes változás állt be, megragadjuk az alkalmat s gondoskodni kívánunk képmásának művészi megörökítéséről. Hadd lássa, ismerje még az utókor is Péterfy Sándornak, a tanítók jótevőjének, a tanítói közszellem s idealismus emez incarnatiójának nemes alakját, arcvonásait!

A közadakozásból készitendő életnagyságú képet egyelőre a fővárosi tanítók valamely közhelyén, egykor pedig a felépítendő Tanítók Házában szándékozunk elhelyezni. Az esetleg fenmaradó összeget, mint a Péterfy Sándor nevét viselő alapítványt, a Tanítók Házához fogjuk csatolni. Minden egyesület a saját kebelében fogja eszközölni a gyűjtést s az egyesületek elnökségeit kérjük, hogy a begyűlt összeget szíveskedjenek mielőbb, de legkésőbb a folyó évi junius elejéig — lehetőleg egyszerre — *Kurz Sámuel* fővárosi ág. ev. tanítóhoz, bizottsági pénztáros-hoz (Budapest, Erzsébet-tér 12.) elküldeni stb. Az ünnepélyt rendező bizottság tisztikara: Somlyai József, elnök. Nagy László, jegyző. Hajós Mihály, jegyző. Kurz Sámuel, pénztáros. — Kívülök még 11 előkelő tanügyi egyesület írta alá e felhívást.

— A tankönyvek engedélyezése ügyében f. hó 9. és 13. napjain Wlassics Gyula miniszter úr elnöklete alatt értekezlet volt a közoktatási minisztériumban, melynek tanácskozásaiban a minisztérium főbb tisztviselőin kívül Alexander Bernát, Heinrich Gusztáv, Kármán Mór, Pauer Imre, Szuppán Vilmos és Verédy Károly vettek részt. A tanácskozás alapjául egy kész tervezet szolgált, mely lényeges pontjaiban igen közel állt Heinrich G. azon javaslatához, mely a M. Pädagogia ez évi januári füzetében (49. l.) megjelent. Az értekezlet tagjai igen behatóan tárgyalták a kérdést és több tekintetben módosították a hivatalos javaslatot. A megállapodások főbb pontjai talán a következőkben foglalhatók össze:

1. Úgy az új mint az újabb kiadásban megjelent könyvet benyújtja szerzője (öt példányban, népiskolai könyvnel 30, egyéb intézeteknek szánt könyvvel 50 frtnyi bírálati díjról szóló nyugtával; új kiadásoknál e díjak: 15 frt és 25 frt) a vallás- és közoktatási miniszterhez. Kérvényéhez csatolt jelentésében kifejti, melyek könyvének előnyei a már engedélyezett azonos célú könyvekkel szemben.

2. A miniszter kiadja a könyvet egy szakférfiúnak, a ki azt minden tekintetben (módszer és világos előadás szempontjából is) meg bírálja és javaslatot tesz engedélyezését illetőleg.

3. Ha a bíráló kedvező és a miniszter elfogadja (mert a tapasztalat mutatja, hogy nem minden beérkezett bíráló elfogadható), akkor engedélyezi a könyvet és új könyvnél a Hivatalos Közlönyben vagy valamely szakfolyóiratban kinyomatja a bírálót; új kiadásnál a bíráló csak a szerzőnek küldetik meg, hogy ezt könyvének javításánál felhasználhassa. Ha a miniszter a bírálót nem tartja elfogadhatónak, egy második bírálónak adja ki a könyvet és ennek beérkezése után határoz.

4. Ha a bíráló kedvezőtlen, a miniszter azt a könyv szerzőjével közli, eshetőséges ellenészrevételei kifejtése végett. Ezeknek beérkezése után határoz a könyv sorsáról és kinyomatja úgy a bírálót, mint az ellenbírálót. De jogában áll, a bíráló véleményét és a szerző ellenbírálótát előbb vagy az első bírálónak, vagy egy másik szakférfiúnak véleményadás végett kiadni.

5. A miniszter időnként, főleg a tanterv módosításakor, az összes tankönyveket (vagy valamely szaktárgy körébe eső könyveket) általános, összehasonlító revisionnak veti alá és az erről szóló jelentéssel a fenti elvek értelmében jár el (közli a szerzőkkel, kinyomatja, eshetőség egyes könyvekre vonatkozólag új bírálót rendel el).

6. A könyvek használatba vételénél a mai eljárás lényegében érvényben marad: az új könyv behozatala megokolandó, az engedélyt a tanfelügyelő, illetőleg főigazgató vagy miniszteri biztos adja meg.

A szabályzat szövegezésével a miniszter Fináczy Ernőt, Heinrich Gusztávot és Pauer Imrét bizta meg.

Az eljárás főelvei tehát: 1. A teljes nyilvánosság. 2. A bíráló szakférfiú egyéni felelőssége. 3. A szerző meghallgatása, ha könyvének elvetése javasoltatik. 4. Az új kiadásokra vonatkozólag ezeknek folytonos javulását célzó intézkedés.

MAGYAR PAEDAGOGIAI TÁRSASÁG.

Felolvasó ülés febr. 22-én.

Az akadémia heti üléstermében d. u. 5 órakor tartott felolvasó ülésen dr. Berzeviczy Albert képviselőházi alelnök, a Társaság tiszteleti tagja elnökölt; dr. Heinrich Gusztáv elnök levélben mentette ki elmárádását. Jelen voltak: dr. Demeczky Mihály titkár, Roboz József, Szmracsányi Miklós, dr. Szabó Sándor, Megvai Károly, dr. Ferenczy József, dr. Ácsay Antal, Nagy László, Lakits Vendel, dr. Göcz József, Ember János, Peres Sándor, Kemény Ferencz, Pischinger Nándor, dr. Molnár István, Radó Vilmos, Groó Vilmos, dr. Gyulai Béla, Adler Simon, dr. Négyesy László szerkesztő, ki az ülés jegyzőit teendőit is végezte, Berinza János, Borbély Sándor, Bihary Károly, Vueskits János, Török Sándor, Séra Lajos.